

Zasiłki 2024

**SERWIS
PŁATNIKA** | **ZUS**

ODPOWIEDZI, KTÓRYCH NIE ZNAJDZIESZ U INNYCH

Zasiłki 2024

Przepisy z komentarzem
Praktyczne przykłady

Spis treści

WSTĘP	9
1. OSOBY UPRAWNIONE DO ZASIŁKÓW Z UBEZPIECZENIA CHOROBY 10	10
2. PŁATNICY SKŁADEK ZOBOWIĄZANI DO WYPŁATY ZASIŁKÓW	11
3. ŚWIADCZENIA PIENIĘŻNE W RAZIE CHOROBY I MACIERZYŃSTWA	13
3.1. Wynagrodzenie za czas choroby	13
3.1.1. Prawo do wynagrodzenia za czas choroby	13
3.1.2. Okres wypłaty wynagrodzenia za czas choroby	14
3.1.3. Zasady wypłaty wynagrodzenia za czas choroby w razie niezdolności do pracy na przelocie roku kalendarzowego	15
3.1.4. Wysokość wynagrodzenia za czas choroby	16
3.2. Zasiłek chorobowy	16
3.2.1. Prawo do zasiłku chorobowego w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego	16
3.2.2. Okres wyczekiwania na prawo do zasiłku chorobowego	19
3.2.3. Okres zasiłkowy i zasady jego zliczania	22
3.2.4. Prawo do zasiłku chorobowego z tytułu niezdolności do pracy przypadającej na przelocie roku kalendarzowego	27
3.2.5. Okresy, za które zasiłek chorobowy nie przysługuje	28
3.2.6. Prawo i brak prawa do zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego	29
3.2.6.1. Brak prawa do zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego	30
3.2.6.2. Prawa do zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego i gospodarstwo rolne	33
3.2.6.3. Prawo do zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego podlegających ubezpieczeniu chorobowemu dobrowolnie	34
3.2.6.3. Brak prawa do zasiłku chorobowego po ustaniu tytułu ubezpieczenia chorobowego w przypadku braku okresu wyczekiwania	34
3.2.7. Wysokość zasiłku chorobowego	35
3.3. Świadczenie rehabilitacyjne	36
3.3.1. Prawo do świadczenia rehabilitacyjnego i okres jego wypłaty	36

3.3.2. Wysokość świadczenia rehabilitacyjnego. Wysokość świadczenia rehabilitacyjnego wynosi:	37
3.3.3. Brak prawa do świadczenia rehabilitacyjnego	37
3.4. Zasiłek wyrównawczy	40
3.4.1. Prawo do zasiłku wyrównawczego	40
3.4.2. Wysokość zasiłku wyrównawczego	40
3.4.3. Brak prawa do zasiłku wyrównawczego	40
3.5. Zasiłek macierzyński i okres jego wypłaty	41
3.5.1. Prawo do zasiłku macierzyńskiego z tytułu urodzenia dziecka w czasie trwania ubezpieczenia chorobowego	41
3.5.1.1. Zasiłek macierzyński dla pracowników za okres urlopu macierzyńskiego	41
3.5.1.2. Zasiłek macierzyński dla pracowników za okres urlopu na warunkach urlopu macierzyńskiego	49
3.5.1.3. Zasiłek macierzyński za okres urlopu rodzicielskiego ...	49
3.5.1.4. Zasiłek macierzyński z tytułu urlopu ojcowskiego	55
3.5.1.5. Zasiłek macierzyński dla ubezpieczonych niebędących pracownikami	56
3.5.2. Prawo do zasiłku macierzyńskiego z tytułu urodzenia dziecka po ustaniu ubezpieczenia chorobowego	56
3.5.3. Prawo do zasiłku macierzyńskiego z tytułu urodzenia dziecka w czasie urlopu wychowawczego	57
3.5.4. Zasiłek w wysokości zasiłku macierzyńskiego	58
3.5.5. Wysokość zasiłku macierzyńskiego	58
3.5.6. Podwyższenie zasiłku macierzyńskiego do kwoty świadczenia rodzicielskiego	60
3.5.7. Brak prawa do zasiłku macierzyńskiego	60
3.6. Zasiłek opiekuńczy	61
3.6.1. Prawo do zasiłku opiekuńczego i jego wysokość	61
3.6.2. Okres wypłaty zasiłku opiekuńczego	66
3.6.3. Brak prawa do zasiłku opiekuńczego	68
4. ZASADY USTALANIA PODSTAWY WYMIARU ZASIŁKÓW DLA PRACOWNIKÓW	71
4.1. Wynagrodzenie stanowiące podstawę wymiaru	71
4.2. Uzupelnianie wynagrodzenia	75
4.2.1. Uzupelnianie wynagrodzenia stałego	75
4.2.2. Uzupelnianie wynagrodzenia zmiennego	76
4.3. Okres, z którego wynagrodzenie stanowi podstawę wymiaru	79
4.4. Wliczanie do podstawy wymiaru zasiłków wynagrodzenia z tytułu: umowy zlecenia, godzin nadliczbowych i za urlop wypoczynkowy	82

4.5. Premie, nagrody i inne składniki wynagrodzenia uwzględniane i nieuwzględniane w podstawie wymiaru zasiłków	86
4.6. Zasady uwzględniania w podstawie wymiaru zasiłku składników wynagrodzenia przysługujących za okresy miesięczne, kwartalne i roczne oraz przysługujące do określonego terminu i inne	89
4.6.1. Składniki przysługujące za okresy miesięczne	89
4.6.2. Składniki przysługujące za okresy kwartalne	91
4.6.3. Składniki przysługujące za okresy roczne	94
4.6.4. Składniki przysługujące za okresy półroczne	97
4.6.5. Składniki wypłacane jednorazowo	98
4.6.6. Składniki przysługujące, ale niewypłacone do czasu ustalania podstawy wymiaru	99
4.6.7. Składniki przysługujące do określonego terminu	101
4.6.8. Składniki wynagrodzenia a zmiana wymiaru czasu pracy	103
4.7. Ponowne ustalanie podstawy wymiaru zasiłków	105
4.7.1. Inne przypadki ponownego ustalania prawa do zasiłków	106
4.8. Zmiana wymiaru czasu pracy	108
4.9. Minimalna i maksymalna podstawa wymiaru zasiłku	110
4.10. Obliczanie świadczenia rehabilitacyjnego	111
4.11. Podstawa wymiaru zasiłków – praktyczne schematy	113
4.12. Błędnie ustalona podstawa wymiaru zasiłków – konsekwencje dla pracodawcy i pracownika	117
4.12.1. Niedopłaty i nadpłaty zasiłków – błędy w ustalaniu podstawy wymiaru zasiłków leżące po stronie pracodawcy	117
4.12.2. Pracodawca zastosował inną niż właściwa stopę procentową przysługującego świadczenia	118
4.12.3. Pracodawca nie przyjął do podstawy wymiaru składnika wynagrodzenia, który zgodnie z przepisami płacowymi należy w tej podstawie uwzględnić albo uwzględnić składnik, do którego pracownik zachowuje prawo za okresy pobierania zasiłków	119
4.12.4. Pracodawca przyjął do podstawy wymiaru wynagrodzenie z niewłaściwego okresu	121
4.12.5. Pracodawca nieprawidłowo uzupełnił wynagrodzenie albo go nie uzupełnił	122
4.12.6. Pracodawca nie ustalił ponownie podstawy wymiaru świadczenia po ponad miesięcznej przerwie	123
4.12.7. Pracodawca nie podniósł podstawy wymiaru do kwoty minimalnego wynagrodzenia	124

4.12.8. Pracodawca nie zwaloryzował lub zastosował więcej niż jedną waloryzację podstawy wymiaru zasiłku chorobowego dla celów obliczenia świadczenia rehabilitacyjnego	125
4.12.9. Pracodawca wypłacił zasiłek za okres krótszy lub dłuższy niż maksymalny okres, za który przysługuje	126
4.12.10. Zasiłki bezpodstawnie wypłacone, czyli wypłata nieuzasadniona	127
4.12.11. Zasiłki wypłacone bezpodstawnie, czyli pomimo braku uprawnień ubezpieczonego	127
4.12.12. Zasiłki wypłacone bezpodstawnie, czyli w zawyżonej kwocie	128
4.12.13. Zasiłki wypłacone bezpodstawnie, czyli pomimo braku wymaganych dokumentów	128
4.12.14. Konsekwencje dla pracodawcy – co należy zrobić	129
4.12.15. Zaniżona wypłata świadczenia – co powinien zrobić pracodawca	129
4.12.16. Wypłata zawyżonego świadczenia – co powinien zrobić pracodawca	130
4.12.17. Świadczenia nienależnie pobrane przez pracownika	131
4.12.18. Świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczona o braku prawa do ich pobierania	131
4.12.19. Świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia	132
4.12.20. Świadczenia pobrane, a następnie zostało ustalone, że nie przysługiwały ze względu na fakt, że w okresie ich pobierania pracownik wykonywał pracę zarobkową w okresie orzeczonej niezdolności do pracy lub wykorzystywał zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia	133
4.12.21. Nienależnie pobrane świadczenia – konsekwencje dla pracownika	133
4.13. Nowe stanowisko ZUS: Przychód z umowy zlecenia w podstawie wymiaru zasiłku	134
5. ZASADY POSTĘPOWANIA PRZY WYPŁACIE ZASIŁKÓW	136
5.1. Terminy wypłaty świadczeń	136

5.2. Tryb odwoławczy	137
5.3. Przedawnienie roszczeń	137
5.4. Dokonywanie potrąceń z zasiłków	138
5.5. Finansowanie świadczeń i ich rozliczanie	140
5.6. Dokumentowanie prawa do świadczeń.....	140
6. ODPOWIEDZIALNOŚĆ PŁATNIKÓW SKŁADEK W RAZIE NIEWYKONYWANIA OBOWIĄZKÓW W ZAKRESIE USTALANIA PRAWA DO ŚWIADCZEŃ I ICH WYPŁATY	142
7. WYKAZ AKTÓW PRAWNYCH	143

Autor

Marek Styczeń

Segment manager

Marta Grabowska-Peda

Menedżer produktu

Barbara Plucińska

Redaktor

Marta Strupińska

Koordynator produkcji

Magdalena Huta

Korekta

Katarzyna Derdulska

Projekt okładki

Magdalena Huta

Skład: Triograf, Dariusz Kołacz

Druk: KRM Druk Sp. z o.o., Sp.k.

ISBN 978-83-8344-431-4

Nr rejestrowy BDO: 000008579

Copyright by Wiedza i Praktyka sp. z o.o.

Warszawa 2023

Wiedza i Praktyka sp. z o.o.

ul. Łotewska 9a, 03-918 Warszawa

tel. 22 518 29 29, faks 22 617 60 10, e-mail: cok@wip.pl

NIP: 526-19-92-256, KRS: 0000098264 – Sąd Rejonowy dla m.st. Warszawy w Warszawie

XIII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego

Wysokość kapitału zakładowego 200.000 zł.

Wszelkie prawa do niniejszej publikacji, w tym do jej tytułu oraz do treści zawartych w książce „Zasiłki 2024”, podlegają ochronie prawnej przewidzianej w szczególności prawem autorskim. Ich przedruk oraz rozpowszechnianie bez wiedzy i zgody Redakcji są zabronione. Zakaz ten nie dotyczy cytowania ww. materiałów w granicach dozwolonego użytku, z powołaniem się na źródło.

Publikacja „Zasiłki 2024” została przygotowana z zachowaniem najwyższej staranności i wykorzystaniem wysokich kwalifikacji, wiedzy i doświadczenia autorów oraz konsultantów. Zaproponowane w publikacji oraz w innych dostępnych elementach subskrypcji wskazówki, porady i interpretacje nie mają charakteru porady prawnej. Ich zastosowanie w konkretnym przypadku może wymagać dodatkowych, pogłębionych konsultacji. Publikowane rozwiązania nie mogą być traktowane jako oficjalne stanowisko organów i urzędów państwowych. W związku z powyższym redakcja nie może ponosić odpowiedzialności prawnej za zastosowanie zawartych w publikacji „Zasiłki 2024” lub w innych dostępnych elementach subskrypcji wskazówek, przykładów, informacji itp. do konkretnych przypadków.

WSTĘP

Pracodawcy, uprawnieni do wypłaty świadczeń pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa swoim ubezpieczonym w czasie trwania ich zatrudnienia, są zobligowani do przestrzegania przepisów prawa w tym zakresie. Dotyczy to zarówno zasad dotyczących ustalania uprawnień do zasiłków, ich wysokości i podstawy wymiaru, jak i niezbędnej dokumentacji.

Realizację wypłat zasiłków dokonywanych przez uprawnionych płatników składek kontroluje ZUS, do którego pracodawca może również wystąpić o interpretację przepisów albo o zajęcie stanowiska w indywidualnych przypadkach, w razie pojawienia się wątpliwości co do poprawności ustalania prawa, jak i obliczania świadczeń.

Z kolei płatnicy składek nieuprawnieni do wypłaty świadczeń muszą ściśle współpracować z ZUS w celu wypłaty przez ten organ zasiłków dla ich pracowników. Ich głównym zadaniem jest przyjęcie od ubezpieczonego dokumentów potwierdzających prawo do danego świadczenia oraz sporządzanie dokumentów, na podstawie których zostaną obliczone i wypłacone zasiłki. Oznacza to, że ci płatnicy składek również muszą znać zasady ustalania prawa i podstawy wymiaru świadczeń należnych pracownikom, ponieważ pozwoli to im na przekazanie do ZUS niezbędnych i prawidłowych informacji, na podstawie których zostaną wypłacone zasiłki.

Oddajemy do Państwa rąk publikację zawierającą wyjaśnienia i interpretacje przepisów w zakresie ubezpieczenia chorobowego i przysługujących z tego tytułu świadczeń, które umożliwią prawidłowe wykonywanie obowiązków przez płatników składek w 2024 roku.

1. OSOBY UPRAWNIONE DO ZASIŁKÓW Z UBEZPIECZENIA CHOROBEWEGO

Świadczenia pieniężne z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa przysługują osobom objętym ubezpieczeniem chorobowym. Ubezpieczeniu chorobowemu podlegają osoby, o których mowa w art. 11 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jedn.: Dz.U. z 2023 r. poz. 1230 ze zm.).

Obowiązkowo ubezpieczeniu chorobowemu podlegają:

- 1) pracownicy, z wyłączeniem sędziów i prokuratorów,
- 2) członkowie rolniczych spółdzielni produkcyjnych i spółdzielni kółek rolniczych,
- 3) osoby odbywające służbę zastępczą,
- 4) małżonek Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu podlegają, na swój wniosek, osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi:

- ▶ osoby wykonujące pracę nakładczą,
- ▶ osoby wykonujące pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia oraz osoby z nimi współpracujące, w tym osoby świadczące pracę na podstawie umowy uaktywniającej określonej przepisami ustawy z 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (Dz.U. z 2023 r. poz. 204 ze zm.),
- ▶ osoby prowadzące pozarolniczą działalność oraz osoby z nimi współpracujące,
- ▶ osoby współpracujące z przedsiębiorcą będącym osobą fizyczną, który nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym przez 6 miesięcy od dnia podjęcia działalności gospodarczej (zwani dalej: współpracującymi z osobami korzystającymi z „ulgi na start”),
- ▶ doktoranci, którzy rozpoczęli studia doktoranckie nie wcześniej niż w roku akademickim 2019/2020,
- ▶ osoby wykonujące odpłatnie pracę na podstawie skierowania do pracy, w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania,
- ▶ duchowni.